

DƏNİZ

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin qəzeti

Azərbaycan artıq Asiya ilə Avropanı birləşdirən tranzit ölkəyə çevrilərək iki qitənin nəqliyyat təhlükəsizliyində vacib rol oynamağa başlayır. Son illər ərzində Azərbaycan nəqliyyat infrastrukturunun müasirələşdirilməsinə böyük sərmayələr yatırılmışdır. 2013-2014-cü illər ərzində ölkənin nəqliyyat sahəsinə 21 milyard ABŞ dollarına yaxın investisiya, o cümlədən avtonəqliyyat sektoruna 13,6 milyard, dənizçilik sek-

toruna 1,3 milyard, hava nəqliyyatına isə 2,7 milyard ABŞ dolları vəsait qoyulmuşdur.

Azərbaycan Xəzər dənizində ən böyük limanı inşa edir. Bakı yaxınlığında tikilən Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı yüksək daşımalarının birinci mərhələdə 10 milyon tona, ikinci mərhələdə isə 20 milyon tonadək artırılmasına imkan verəcəkdir. Bu ilin aprel ayında Bakıda Heydər Əliyev Beynə-

xalq Aeroportunun yeni terminalı da açılmışdır.

Biz, həmçinin tarixi İpək Yolunun bərpasına töhfə veririk. Maliyyə yükünün böyük hissəsini Azərbaycanın öz üzərinə götürdüyü Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu gələn ilin əvvəlində istismara veriləcəkdir. Bu, Asiya ilə Avropanı birləşdirən ən rahat və qısa yol olacaqdır.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

ŞƏRQDƏ İLK PARLAMENTLİ RESPUBLİKA

Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin yaradılması tarixi hadisə idi. Həm bizim xalqımız üçün, həm dünya miqyasında bu hadisənin çox böyük tarixi əhəmiyyəti var idi. Xalqımız üçün əhəmiyyəti ondan ibarət idi ki, əsrər boyu müstəqillik arzusu ilə yaşamış Azərbaycan xalqı müstəqilliyyətə qovuşmuş, müstəqil dövlətini qurmuşdu. Dünya miqyasında əhəmiyyəti ondan ibarət idi ki, dünya tarixində ilk dəfə olaraq müsəlman Şərqində demokratik respublika yaradılmışdı. Azərbaycan dövləti və Azərbaycan xalqı Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin qurucularının xatirəsinə böyük hörmətlə yanaşır.

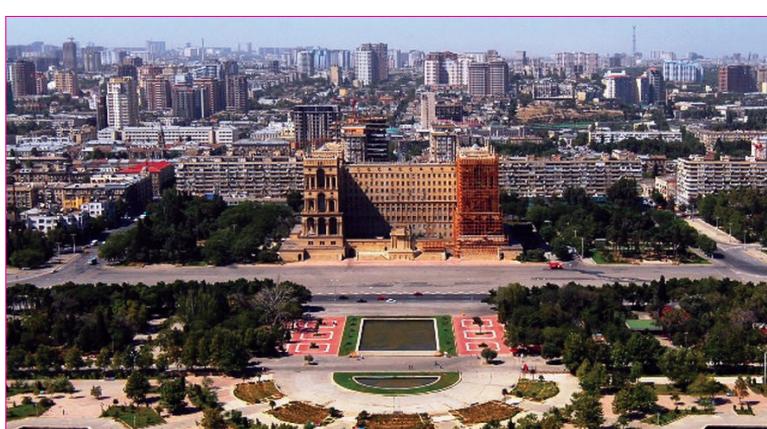
İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

1917-ci ilin fevralında “xalqlar höbsxanası” çar Rusiyasında baş verən burjua-demokratik inqilabının qələbəsindən sonra Zaqqafqaziyada siyasi proseslər özünəməxsus inkişaf yolu ilə cərəyan edir. Rusiyada 1917-ci ilin fevralında baş vermiş inqilab nəticəsində əsrlərlə ömrü sürmüştən mütləqiyət quruluşu devrilir. Zaqqafqaziyada Dövlət Dumasına seçilmiş deputatlar dan ibarət Zaqqafqaziyanın idarəsi üzrə xüsusi komitə, noyabrda isə Zaqqafqaziya Komissariati yaradılır.

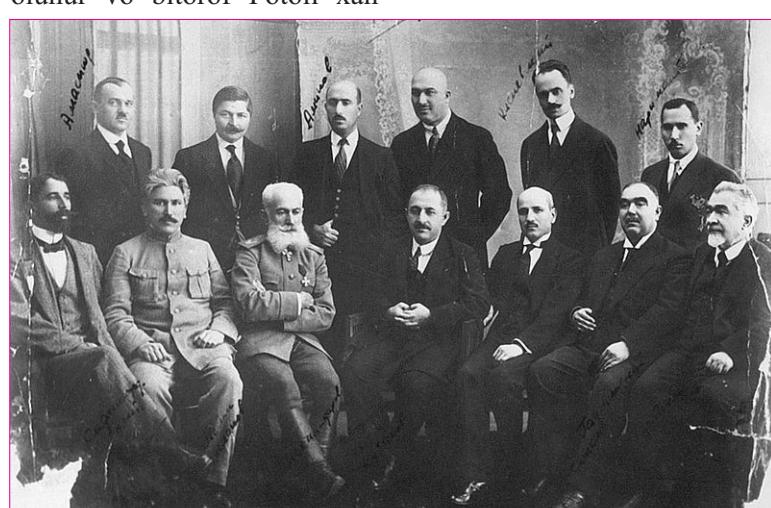
Zaqqafqaziyadan Rusyanın Müəssisələr Məclisine seçilmiş və bolşeviklərin oktyabr çevrilişindən sonra onda iştirak edə bilməyən nümayəndələr 1918-ci il fevralın 14-də Tiflisdə toplaşırlar və Zaqqafqaziyada ali hakimiyyət orqanı olan Zaqqafqaziya Seymini yaradırlar. Lakin Zaqqafqaziya Seymi faktiki heç bir iş görə bilmədiyi üçün 1918-ci il may ayının 25-də onun son iclası keçirilir. Gürcüstan Zaqqafqaziya Seymində çıxaraq may ayının 26-da öz dövlət müstəqilliyini elan edir.

Bir gün sonra, mayın 27-də Azərbaycanın istiqlaliyyətini elan etmək və ilk Azərbaycan

hökuməti yaratmaq üçün Seymin bütün müsəlman nümayəndələri Tiflisdə toplaşırlar. 1918-ci il mayın 28-də Tiflis şəhərində Qafqaz canişininin iqamətgahında doktor Həsənbəy Ağayevin sədrliyi ilə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin elan olunması haqqında “İstiqlal Bəyannaməsi” qəbul olunur və bitərəf Fətəli xan

Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti çox mürəkkəb bir tarixi şəraitdə fəaliyyətə başlayır. Çox təəssüflər olsun ki, bugünkü Azərbaycan vətəndaşlarının əksəriyyəti hələ də bilmir ki, Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin hökuməti dövlət dili haqqında qərar qəbul edir. Bu qərar Azərbaycan dövlətçiliyi tarixinde dövlət dili haqqında ilk sənəd idi. Dövlət dili haqqında qərarın Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin hökuməti tərəfindən qəbul edilməsinin səbəblərindən biri də o idi ki, həmin vaxt Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin Parlamenti fəaliyyət göstərmirdi, həmçinin həmin dövrə qanunvericilik texnologiyası kifayət qədər inkişaf etməmişdi.

Xoyski başda olmaqla, Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin ilk müvəqqəti hökuməti təşkil edilir. Beləliklə, 1918-ci il mayın 28-də Şərqdə ilk demokratik dövlət- Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti yaradılır.

Təəssüflər olsun ki, sovetlər dönməndə Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin fəaliyyəti, hə-

süngüdən keçirilərək qətlə yetirilmişdir.

1918-ci il uyundan 16-da Azərbaycan Milli İslam Şurası və müvəqqəti hökuməti Tiflisdə Gəncəyə köçür. İyunun 27-də Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti hökuməti dövlət dili haqqında qərar qəbul edir. Bu qərar Azərbaycan dövlətçiliyi tarixinde dövlət dili haqqında ilk sənəd idi. Dövlət dili haqqında qərarın Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin hökuməti tərəfindən qəbul edilməsinin səbəblərindən biri də o idi ki, həmin vaxt Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin Parlamenti fəaliyyət göstərmirdi, həmçinin həmin dövrə qanunvericilik texnologiyası kifayət qədər inkişaf etməmişdi.

Qızgın döyüslər nəticəsində 1918-ci il sentyabrın 15-də Nuru paşanın komandan olduğu Qafqaz İsləm ordusu tərəfindən Bakı erməni daşnaklarından təmizlənərək azad olunur. Sentyabrın 17-də Fətəli xan Xoyski hökuməti Gəncədən Bakıya köçür və Bakı Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin paytaxtı elan olunur.

Təəssüflər olsun ki, sovetlər dönməndə Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin fəaliyyəti, hə-

yata keçirdiyi tədbirlərin öyrənilməsinə faktiki qadağa qoyulmuş, hələ bu azmiş kimi, əksinə, onun fəaliyyətinin, o dövrün hadisələrinin mahiyyəti, saxtakarlıqla yol verilərək, qədən təhrif olunmuşdur. Hətta iş o dərəcəyə çatmışdır ki, sovetlər dönmənin ədəbiyyatında “Azərbaycan Milli İsləm Şurası” söz birləşməsindən “İsləm” sözü çıxarılmışdır.

Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin fəaliyyətinə dair arxiv sənədlərinin tehlilindən aydın olur ki, Parlamentin açılışı 1918-ci il dekabrın 3-nə təyin olunsa da, ilk açılış dekabrın 7-də olmuşdur. Həmin gün gündüz böyük xeyriyəçi H. Z. Tağıyevin Nikolayev (indiki İstiqlalıyyət) küçəsində yerləşən keçmiş qız məktəbinin binasında Parlamentin birinci iclası təntənəli şəkildə açılır. Əlimərden bəy Topçubaşov Parlamentin sədri, doktor Həsən bəy Ağayev isə sədrin birinci müavini seçilir. Ə. Topçubaşov bu vaxt İstanbulda olduğu üçün Parlamentə H. Ağayev sədrlidir. 1919-cu ilin yanvarında Ə. Topçubaşov Paris sülh konfransında Azərbaycan nümayəndə heyətinin başçısı təyin olunaraq Parisə getdiyi üçün o, hətta 1920-ci ilin yanvarında yenidən Parlamentin sədri seçilərək, bu quruma bir gün də olsun belə rəhbərlik etməmişdir.

Cəmi 17 ay fəaliyyət göstərməsinə baxmayaraq, AXC-nin Parlamenti özünün həyatiliyini və yüksək işgüzarlıq qabiliyyətini sübut etdi. O göstərdi ki, Azərbaycan xalqı həqiqətən parlament idarəciliyi səviyyəsinə yüksəlmişdir. O vaxt Azərbaycan Cumhuriyyəti bütün müsəlman Şərqində yeganə parlamentli respublika idi.

Özünün 17 aylıq fəaliyyəti dövründə parlamentin 145 iclası 1918-ci il

(Davamı 2-ci səhifədə)

ŞƏRQDƏ İLK PARLAMENTLİ RESPUBLİKA

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

dekabrın 7-də, son iclas isə 1920-ci il aprelin 27-də olmuşdur. Fəaliyyəti dövründə Parlamentin müzakirəsinə 270-dən yuxarı qanun layihəsi çıxarılmışdır ki, onlardan da 230-a yaxın təsdiq edilmişdir.

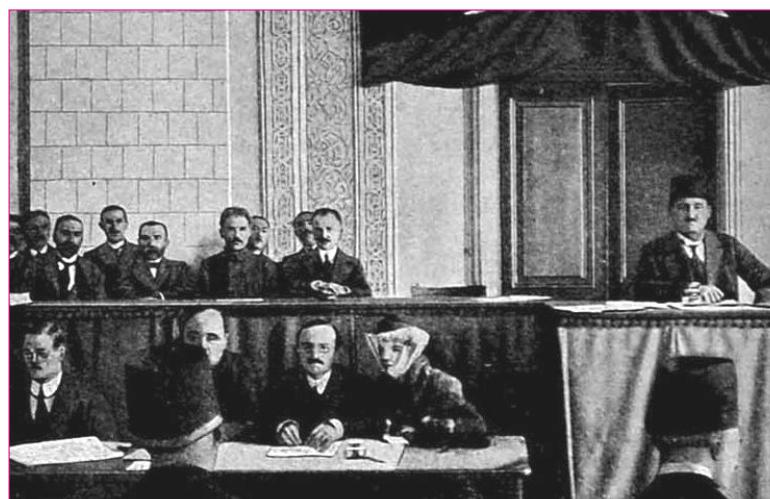
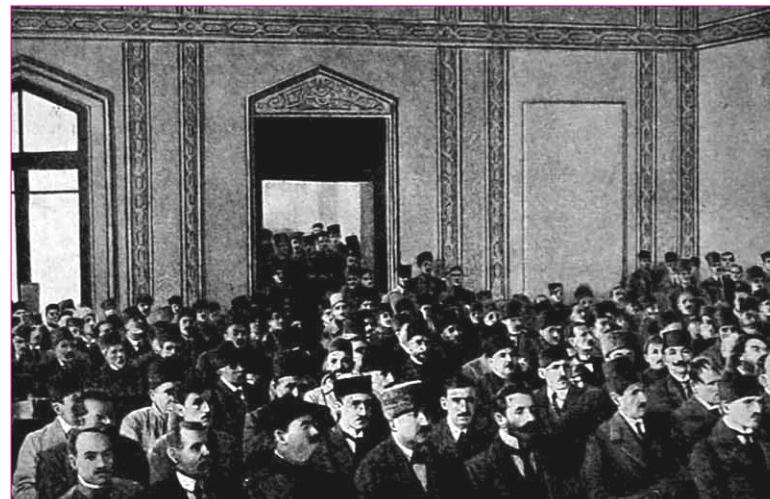
Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 1918-ci il mayın 28-də qəbul etdiyi ilk normativ-hüquqi akt o zamankı Zaqqafqaziya Seyminin Azərbaycandan olan deputatları Həsən bəy Ağayev, Fətəli xan Xoyski, Mehdi bəy Hacınski, Xəlil bəy Xasməmmədov və qeyrilərinin, cəmi 25 nəfərin (katib Mustafa Mahmudov) daxil olduğu Azərbaycan Milli İsləm Şurası tərəfindən qəbul edilən Azərbaycanın İslətiqləli haqqında Bəyannamə idi.

Bəyannamədə göstərilirdi ki, bu gündən Azərbaycan suveren hüquqlara malikdir, Sərqi və Cənubi Zaqqafqaziyadan ibarət olan Azərbaycan tam hüquqlu müstəqil dövlətdir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin hökuməti 1918-ci il noyabrın 9-da milli bayraq haqqında qərar qəbul etmiş, həmin qərarla yaşıl, qırmızı və mavi rənglərdən, ağ aypara və səkkizbucaq ulduzdan ibarət olan milli bayraqın təsviri təsdiq edilmişdir.

"Bakı Dövlət Universitetinin Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında" Parlamentin 29 aprel 1919-cu il tarixli qərarı isə Azərbaycan tarixinin sonrakı mərhələlərində də Azərbaycanın elminin və tədrisinin inkişafında müstəsna rol oynamışdır.

Dövlət hakimiyyətinin bölgüsü prinsipi baxımından nisbətən yeni yaradılmış Azərbaycan xalq Cümhuriyyətinin Məclisi-müəssisəsi ilə bağlı normativ-hüquqi aktın qəbul edilməsinin xüsusi əhəmiyyəti vardi. Təs-

düfi deyildir ki, Parlament 1919-cu il iyulun 21-də "Azərbaycan Respublikası Məclisi-müəssisəsi (Parlamentə) seçki haqqında" Əsasnamə" qəbul etmişdir.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin imzaladığı 26 mart 1998-ci il tarixli "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" fərmando göstərilirdi: "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yaranıqdan sonra 1918-ci ilin mart

hədise'lərinə xüsusi diqqət yetirmişdir."

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Nazirlər Şurası 1918-ci il iyulun 15-də bu faciənin təhqiqi məqsədilə fövqəladə istintaq komissiyasının yaradılması haqqında qərar qəbul etmişdir. Komissiya mart soyqırımı, ilk mərhələdə Şamaxıdakı vəhşilikləri, İrəvan quberniyasının ərazisində ermənilərin törətdikləri ağır cinayətləri aşdırılmışdır.

Dünya ictimaiyyətinə bu həqiqətləri çatdırmaq üçün Xarici İşlər Nazirliyi nəzdində xüsusi qurum yaradılmış, 1919-1920-ci illər mart ayının 31-i iki dəfə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti tərəfindən ümummilli matəm günü kimi qeyd edilmişdir. Əslində bu, azərbaycanlılara qarşı yürüdülən soyqırımı və bir əsr-dən artıq davam edən torpaqlarımızın işgali proseslərinə tarixdə ilk dəfə siyasi qiymət vermək cəhdidir.

1920-ci il aprelin 27-28-də Rusiya beynəlxalq hüquq normalarını kobudcasına pozaraq, mühərribə elan etmədən öz silahlı qüvvələrinin hissələrini Azərbaycana veritdi, suveren Azərbaycan Respublikasının ərazisini işgal etdi, qanuni seçilən hakimiyyət orqanlarını zorakılıqla devirdi. Başqa sözə, Azərbaycan zorla sovetləşdirilərək, xalqın çox böyük qurbanlar bahasına qazandığı müstəqiliyə son qoydu.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti gərgin və mürəkkəb ictimai-siyasi şəraitdə cəmi 23 ay

fəaliyyət göstərsə də, sonrakı nəsillərin yaddaşında xalqımızın tarixinin ən parlaq səhifələrindən biri kimi həmişə qala-caqdır. O, demokratik dövlət quruculuğu, iqtisadiyyat, mədəniyyət, təhsil, səhiyyə, hərbi qu-ruculuq sahələrində atlığı mü hüüm addimları başa çatdırı bilməsə də, qısa müddətdə həyata keçirdiyi tədbirlər xalqımızın tarixində silinməz iz buraxmış, milli dövlətçilik ənənələrimizin bərpası işində böyük rol oynamışdır.

1991-ci il oktyabrın 18-de Azərbaycan Respublikası Ali Soveti tərəfindən qəbul edilmiş, 1991-ci il dekabrın 29-da keçirilən Azərbaycan Respublikası referendumunda təsdiq olunmuş "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiya aktı"nın 2-ci madəsində göstərilir ki, Azərbaycan Respublikası 1918-ci il mayın 28-dən 1920-ci il aprelin 28-dək mövcud olmuş Azərbaycan Respublikasının varisidir.

İlham ABBASOV

DONANMA DÜŞMƏNİN HƏDƏFİNDE İDİ

1918-ci il mayın 28-də Milli Şura tərəfindən Azərbaycanın İslətiqliliyəti elan olundu. Bu, tariximizin ən şərəflə sehifələrindəndir. Xalqımız Şərqdə ilk müstəqil Azərbaycan Demokratik Respublikasını yaradanların hamisini yüksək vətənpərvərliyinə, xalq təssübəşəliyinə görə həmişə minnətdarlıqla yad edir. Onlar ölkənin siyasi və ərazi toxunulmazlığını təmin etmək, ordu quruculuğunu həyata keçirmək, elm və təhsilin inkişafına, milli kadrların hazırlanmasına nail olmaq istiqamətində əhəmiyyətli işlər görmüşlər.

Azərbaycan Demokratik Respublikası mövcud olduğu iyirmi üç ayda xalqımızın İslətiqliliyət, azadlıq arzularının bünövrəsini qoymuş, demokratianın ne olduğunu bütün dünyaya layiqince nümayiş etdirə bilmüşdür. Mehəz bu keyfiyyətləri nəzərə alan Ulu önderimiz Azərbaycan Cümhuriyyəti haqqında belə demişdir: "Biz ilk Azərbaycan Demokratik Respublikasının yaraması və onun gördüyü işləri böyük minnətdarlıq hissisi ilə xatırlayıraq və onları yüksək qiymətləndiririk."

Azərbaycan Cümhuriyyəti qurub-yaratmaqla bərabər, həm də yaşamaq uğrunda ölüm-dırırm müraciəti aparırdı. Azərbaycanı müstəqil görəmk istəməyən erməni daşnakları ile yeraltı-yerüstü sərvətləri zəngin olan Azərbaycanın əldən çıxmazı ilə barışmayan sovet hakimiyyəti əlbir olaraq genç respublikaya qarşı siyasi-iqtisadi təxribatlar tövədir, onu qan içinde boğmağa çalışırdılar.

Məkrli düşmənlər Azərbaycan Demokratik Respublikasını zəif salmaq üçün ticaret donanmasını

və neft sənayesini ələ keçirməyə cəhd göstərdilər. Qafqaz cəbhəsi hərbi inqilabi şurənin Orconikedzilye göndərdiyi 21 aprel 1920-ci tarixli telegramda deyildi: "Süretli hücum Bakıda bütün maye daşyanan donanmanın ələ keçirmek və neft məhsullarının korlanmasına yol vermək."

1918-ci ilin martında Azərbaycanda erməni daşnaklarının tərəfdikleri cinayətlər və milli zəminda münaqişələr respublikanın su neqliyyatına da ciddi ziyan vurmışdı. Noyabrın 16-da ingilis hərbçiləri Xəzər ticarət donanmasının 17-ə yaxşı gəmisini ələ keçirib, hərbi məqsədlər üçün istifadə etdilər. Bundan başqa, donanmanın yük tutumu 90 min ton olan 60 gəmisi mehv edildi və bir neçə xarice göndərildi.

1919-cu ildə Rusiya ile dəmir yolu əlaqəsi kəsilmişdi. Rusyanın sənaye mərkəzlərinə neft və neft məhsullarının Batuma göndərilməsinə, satılmasına, girovsuz mal műbadiləsinə nəzarətə icazə verilir. Bu dönmədə Həstərxana deniz yolu bağlanmışdı. Əlbəttə, bu, Azərbaycan dövlətinin iqtisadiyyatı üçün heç də əlverişli deyildi. Fürsetdən istifadə edən sosialistlər tələb edirdilər ki, Həstərxan yolu açılsın, oraya neft daşınınsın, ticarət əlaqələrinə başlanılsın. Azərbaycan Demokratik Respublikası Həstərxan yolu açılmalarının, mədəni, iqtisadi və ticarət əlaqələrinin yaradılmasının əleyhinde deyildi. Lakin M. Ə. Rəsulzadə məsələni qəti olaraq belə qoymurdu: "Həstərxan yolu o vaxt açmaq istərdik ki sovet hökuməti Azərbaycana müəyyən şərtlərlə müraciət etsin, ilk növbədə müstəqilliyimizi tanınsın, daxili işlərimizə qarışmasın, Zaqqafqaziya üzərində həkim olmaqdan qəti imtina etsin."

Azərbaycan Demokratik Respublikası iki ildən az mövcud olsa da, xalqımız azadlığın dadi ilə yaşıdı, müstəqillik kimi böyük və əvəzsiz nemətin şirin behəsini gördü. Şimaldan gələn "qırmızı" qüvvələr Şərqdə ilk demokratik qüvvəni devirib, onun bünövrəsi üzərində sosialist dövləti yaratdılar, lakin azadlıq təşəfəsini söndürə bilənilər. Xalqımız zaman-zaman

yı ile Həstərxana deniz yolu ilə 20 min pud benzin və 3500 pud sürtkü yağı göndərmişdi. Xalqın sərvətinin yad diyarlarında aparılmaşının qarşısında almaq üçün Azərbaycan Demokratik Respublikası neft məhsullarının istehsalı və daşınması üzərində ciddi nəzarət qoymuşdu.

Azərbaycan Respublikası hökumətinin 1919-cu il 20 may tarixli qərarı daşnaklarının tərəfdikleri cinayətlər və milli zəminda münaqişələr respublikanın su neqliyyatına da ciddi ziyan vurmışdı. Noyabrın 16-da ingilis hərbçiləri Xəzər ticarət donanmasının 17-ə yaxşı gəmisini ələ keçirib, hərbi məqsədlər üçün istifadə etdilər. Bundan başqa, donanmanın yük tutumu 90 min ton olan 60 gəmisi mehv edildi və bir neçə xarice göndərildi.

1919-cu ildə Bakıda və Həstərxanda "Xüsusi deniz ekspedisiyası" yaradılmışdı. Ekspedisiya Azərbaycan neftini talan edib Rusiyaya axırdı. "Malyutin" gəmisininin, "Vstreča", "Leyla", "Maştağa" yedək gəmilərinin, "Bezimyanko" və "Çayka" motorlu qayıqlarının köməti

müstəqillik ideyası ilə yaşıdı, bu yolda qurbanlar verdi, mərhumiyətə məruz qaldı. Nəhayət, sovet imperiyasının dağılması ilə öz istək və arzularımıza qovuşduq. Bu dövlət əbədidir, bu müstəqillik dənməzdir. Cünti onun memarı xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyevdir. Bu gün biz müstəqil Azərbaycanda yaşıdagımız, öz ölkəmizin həqiqi sahibi olduğumuz, öz taleyimizi özümüz həll etdiyimiz üçün xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevə borcluyuq.

Azadlıq amalına sadıq xalqımız bu gün dövlət başçısı Möhtərem İlham Əliyevin rəhbərliyi altında inamlı işğal sabahlara doğru adımlayır. Ölkəmizin gündən-güne artan nüfuzu, iqtisadi sahəde qazandığı uğurlar dostlarımızın sayını artırır. Artıq Azərbaycan dünyada öz sözü olan aparıcı ölkələrdən biridir.

Bu gün fərqli deyə bilərik ki, müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsinə, iqtisadiyyatımızın inkişafına "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiciyi" Qapalı Sehmər Cəmiyyətinin kollektivi de öz töhfəsinə verir. Xəzərdə çıxarılan "qara qızıl" neftçilərimizlə Xəzər Dəniz Neft Donanması dənizçilərinin birgə fədakarlığının behəridir. Dəniz Nəqliyyatı Donanması isə Böyük İpek Yolu bərpaşında mühüm işlər görür, bu yoldan Xəzərdən keçən hissəsində dövlətimizin maraqlarına layiqince xidmət edir və bundan sonra da edəcəkdir.

Əlbəttə, Azərbaycan Demokratik Respublikasını yaradanların ən böyük arzuları da ele bu iddi. Azərbaycanı bu günkü kimi görmək: demokratik, hüquqi və dünyəvi bir dövlət!

Vaqif SƏTTAROV, "DƏNİZ"

SABAHA İNAMLA BAXIRIQ

Bu gün dünyada daşınan yüklərin 60 faizindən çoxu dəniz yolları vasitəsilə həyata keçirilir. Yüz daşıtdırın şirkətlərin və sahibkarların dəniz naqliyyatına bù qədər üstünlük verməsi heç də təsadüfi deyil. Başqa naqliyyat vasitələri ilə müqayisədə gəmillerin yüksək daşınması ucuz başa gelir, yüksək təhlükəsizliyinə teminat daha yüksəkdir və s. Təbii ki, dəniz yolları ilə yüksəklərə qazanc da çox olur. Elə buna görə her bir ölkə çalışır ki, özünün gəmiciyliy şirkətini yaratsın...

Qeyd etmək lazımdır ki, Dünya Okeanında ancaq yüksək rəqəbat qabiliyyəti nəqliyyat donanması istənilən səviyyədə qazanc getirir. Kōhne gəmilerin təchəsüsündən dənizlərdə seferlərə çıxmak, müşterilərin etibarını, yaxşı tərəfdəş qazanmaq müraciətsizdir. Cünti indiki səraittə Beynəlxalq Dəniz Teşkilatının, Beynəlxalq Əmək Teşkilatının səraittələrinin elində rehber tutan liman məfətləri sahilə yanalan gemilleri, nəcə deyərlər, təpadən dırnağadək yoxlayır, beynəlxalq konvensiyaların tələblərinə cavab verməyən deniz şirkətlərinin vahidlərinin imtiyaz edir. Neticədə belə donanmaya sahib olanlar yüksək daşınmayı qazanırlar. Nəhayət, gəmiciyliy şirkətləri ilə müqavilə bağlayınları, dənizçilərin peşəkarlıq səviyyəsi ilə maraqları və onları qanə etməyən nəqliyyat vahidlərinin imtiyaz edirlər. Neticədə belə donanmaya sahib olanlar yüksək daşınmayı qazanırlar. "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiciyi" Qapalı Sehmər Cəmiyyətinin rəqəbat qabiliyyəti donanma yaratmaq üçün atlığı mühüm addimlar da mənəz bərəzərdən irəli gelir. Donanma ilə yanışlı, sahil müessisə və təşkilatları da ehət edən islahatlıarda qarşıya qoymalı məqsəd birlər: "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiciyi" Qapalı Sehmər Cəmiyyətini gelirə işləyən bir şirkətə çevirmək!

Müdrükənin gözəl bir sözü var: "Niyetin hara, menzilin de ora". Niyetimiz bəlliidir. Həyata keçirilən tədbirlər donanmamızın rəqəbat qabiliyyətini qat-qat artıracaq, onu yaxın gələcəkdə sular selənetinin liderlərindən birinə çevirəcək. Bu eminlik hardan qaynaqlanır? Sualı cavab tapmaq üçün çox baş sindirən lazımlı deyil. Gəmiciyliy həyatında qabarma və çekilmələr olub. Və hər dəfə də niyetin saflığı və dövlətin dəstəyi dadına catib. Bu dəfə də hər şeyin yaxşılığı doğru olacağına heç kəsin şübhəsi olmasın. Ən azı ona görə ki, dövlətin destəyi ilə "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiciyi" Qapalı Sehmər Cəmiyyətinin her iki donanmasıñ yeni, müsər gəmilərlə zənginləşəcəyi gün çox da uzaqda deyil.

"DƏNİZ"

SEVGİMİZ ELƏ BU QƏDƏRDİR?

Qarşısında iki xəritə var. Birində Azərbaycanın ərazisi o birindəkindən dörd dəfə kiçidir. Hər dəfə baxanda, ürəyimdən itirilmiş torpaqlarımız boyda ağrı baş qaldırır. Koks ötürə-ötürə baxıram və mənə elə gelir ki, zaman-zaman işimiz ancaq torpaq itirmək olub. Səhvərimizdən nəticə çıxarmaq, ibrət götürmək əvəzinə, keçənə güzəşt deyərək, itkilərimizi unutmağa çalışmışıq. Və beləcə, Azərbaycan torpaqları qonşu

hər kəsin - MƏNİM, SƏNİN, ONUN... az-çox günahı var.

Yox, mən kimi isə bu saat, bu an Ermənistana mühəribə etməyə, Qarabağı müharibü ilə qaytarmağa çağırıram. Anlayıram ki, bu gün həllədici qələbə üçün istəklə yanaşı, güclü ordu, möhkəm iqtisadiyyat, müdrik siyaset və bir də milli birlilik, milli həmrəylik lazımdır. Torpaqları qaytarmaq üçün lənkəranlıdan, naxçıvanlıdan, qarağlıdan, bakılıdan... çox ən əvvəl AZƏRBAYCANLI olmalı-

sonra "Dağlıq Qarabağ problemi Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll edilməlidir"- deyə etiraf etməyə məcbur oldu.

Ermənistanın bu gündü prezidenti isə hələlik susur. İlənin ki ulduz görənə kimidir.

Qarabağ uğrunda döyüşlərin iştirakçısıyam. Mühəribənin ne olduğunu bilirom. Alayımızda oğullar vardı ki, tankın üstünə əliyalın gedirdi. Canlarında zərrə qədər qorxu hissi yox idi. Vətən sevgisinin, yurd-

dövlətlərin ərazisinin bəzəyi-nə əvvəlib. Güney Azərbay-canı kimi, Zəngəzur kimi, Goyçə kimi, Borçalı kimi... Azərbaycan kiçildikcə, qon-şularımızın sərhədləri geniş-lənib, ərazisi böyüyüb, iştahası artıb.

Ulu babalarımızın özünə oxşamayan nəvələrini məzəmmət etmək istəyirəm və dərhal da anlayıram ki, o məzəmmətin ən yekəsi elə mənə düşür. Yerləyeksən edilmiş Xocalıya görə, əsir düşmüş Şuşaya görə, gözüyünlə Kəlbəcərə görə, yağı tapdağı altında olan Laçına, Ağdam, Zəngilana, Cəbrayıla, Füzuliyyə, Qubadlıya... görə. Hər halda son illər torpaqlarımızın 20 faizinin işgal olunmasında mənim yaşadım olan, eli silah tutan

yıq. Mühəribəsiz, qansız torpaqlarımızı azad etmək imkanları hələ tükənməyib. Bununla belə, atalarımızın səhvələrini təkrarlamaga - qanımıza susamış ermənilərin namərdiliyini unutmağa haqqımız yoxdur.

Ən qatı təcavüzkar da realılıqla barışmalıdır. Bu mənada bir misal çəkəcəyəm. 1994-cü ilin fevralında Ankaranın Esenboğa hava limanında həmkarlırmadan birinin Levon Ter-Petrosyan: "Cənab prezident, siz Dağlıq Qarabağı müstəqil respublika adlandırırsınız. Dünya birliyi isə onu tanımır" sualına ermənilərin o vaxtkı lideri kinyə ilə: "Tələsməyin, dünya birliliyi düz otuz il İsraili də tanımadı" cavabını vermişdi. Elə həmin Levon Ter-Petrosyan iki il

istəyinin nə boyda silah olduğunu mən onda gördüm. Belə oğulları olan Vətənin bir qarşıda yağı tapdağı altında qala bilməz və qalmayacaq.

Əsgərlərimizin Xankəndinin iki addımlığında dayandığını xatırlayırsınız? Əminəm ki, işgal edilmiş bütün ərazilərimizdə Azərbaycanın üçrəngli bayraqının dalgalanacağı gün də olacaq. Elə bu inamlı da bir şeirimdə yazmışdım ki:

*Dünyanın gözü kordur,
dünyanın qulağı kar,
Yadlar bizi tarixdən silmək
istəyir aşkar.
Yaşamağa nə sənin, nə də
mənim haqqım var
Qarabağda bayraqım bir
gün dalgalanmasa.*

O gün gələcək, o gün olacaq. Amma bu şərtlə ki, vəzifə həriliyi, kürsü davası Vətən sevgisini üstələməyə. Təki Vətən, dövlət, xalqın mənafeyi məsələlərində fikirlərimiz Bakının yolları kimi haçalanmaya. Nəyə əmin olmasam da, bir şeyə əminəm ki, bu xalqı bütün bələldən yadlar yox, bu xalqın öz oğlu - bakılıdan, naxçıvanlıdan, lənkəranlıdan, qarağlıdan... daha çox AZƏRBAYCANLI olan oğlu qurtaracaq. Hər bir azərbaycanının Prezidenti olan dövlət başçımız cənab İlham Əliyevin Ali Baş Komandan kimi əmrindən sonra Azərbaycanın bütün işgal olunmuş torpaqlarında müqəddəs üçrəngli bayrağımız dalgalanacaq.

Bu gün möhtərem Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin güc-

Rasif TAHİROV

BAKİDA GƏMİÇİLİYİN TARİXİNDƏN

Bakıda gəmiçiliyin tarixi çox qədimdir. Lakin inkişafı xanlıqlar dövründən başlayır. 1747-ci ildə Nadir şah Əfsar öldürülündən sonra Bakı xanlıqları dövrü başlayır və 1806-ci ilə kimi davam edir. Təsadüfi deyil ki, ilk Bakı xanı Dərgahqulu xanın oğlu Mirzə Məhəmməd xan (1747-1768-ci illər) admiral adı almış ilk azərbaycanlıdır.

Xəzər dənizi sahilində yerləşən Bakı limanı Rusiya, İran və Orta Asiya ilə ticarətdə mühüm mövqeyə malik idi. Buna görə də bakıllar, xüsusiət-içərişəhərilər gəmiçiliyə meyl edirdilər.

Bakı limanında tikilən ilk körpülərdən biri "İmamverdi körpüsü" idi. Niye ona "İmamverdi körpüsü" deyirdilər? İmamverdi kimdir?

İmamverdi Vəliyev böyük gəmi sahibkarı və səhmdar idı. O, Rusyanın "Sormovo" zavodunda iki böyük barkaz sıfariş etmişdi. Bu barkazlardan biri Bakı-Qızılıağac, o birisi Bakı-Salyan reydlərində naviqasiya zamanı işlədildi.

Beləliklə, Bakıda iri gəmiçilik şirkətləri yaranmağa başlamışdı. Bu şirkətlərin ən böyükü "Qaf-qaz və Merkuri" idi. Onun dəniz kənarında (indiki Kukla teatrının yanında) böyük tərsanəsi vardı.

Bakının Bayıl sahəsində Əliabbas Dadaşovun doku (gəmi təmiri zavodu) yerləşirdi.

1870-ci ildə Bakıda neft sənayesinin inkişafı ilə əlaqədar Xəzərdə neft daşınması mühüm yer tuturdu. Bu məqsədə yaradılan "Nobel qardaşları" şirkəti böyük şöhrət qazanmışdı.

Xəzərdə xüsusi təyinatlı gəmilər də vardi. Belə ki, gəmi səhmdarı Yaqubov Isveçdə gəmi sıfariş etdirmişdi. Onun "Duman" adlı gəmisi müntəzəm Bakı-Ənzələ xəttində işləyirdi.

Xəzərdə buxarla işləyən ilk gəmini milyonçu Şəmsi Əsədullayev sıfariş etdirmişdi. Bakıda gəmi-

çiliyin inkişafı nəticəsində dənizlə ticarət dövriyyəsi 1810-cu ildə 55 min manat olmuşdusa, 1828-ci ildə 3 milyon manata çatmışdı. Təkcə bu faktı göstərmək kifayətdir ki, XIX əsrin əvvəlində Xəzərdə artıq 60-a qədər gəmi üzürdü. Bu gəmilərin qəribə adları vardi. "Leyla" barkazı "milət atası" Hacı Zeynalabdin Tağıyevin qızı Leylanın, "Ağa Əlekber" və "Hacı Əlekber" gəmiləri milyonçu tacir Hacı Hacağa Dadaşovun oğlanlarının, "Ağa İslamyil" gəmisi milyonçu Musa Nağıyevin oğlunun adını daşıyırı.

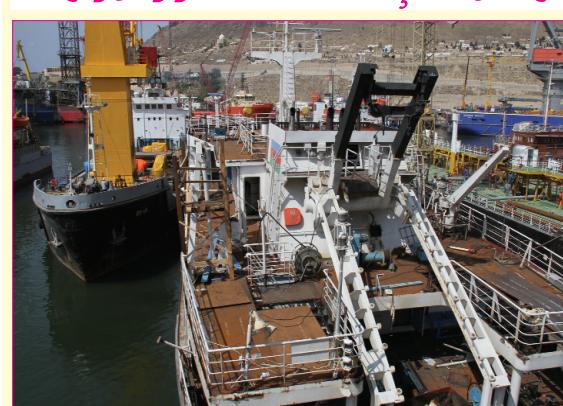
"İmperator II Nikolay", "İmperatitsa Aleksandra", "Velikiy Knyaz Aleksey", "Admiral Kor-nilov", "Knyaz Baratinski", "Velikiy Knyaz Mihail" "Qafqaz və Merkuri" şirkətinin gəmiləri idi. Yeri gəlmışken, Hacı Zeynalabdin Tağıyev, Yusif Dadaşov, Kəblə Əsədullayev, Məmmədəli Yusifov, Ağabala Quliyev, Məmmədbağır Hüseynov, Məmməd Cavadov, Əliabbas Dadaşov görkəmlı gəmi sahibkarları və səhmdarları idilər. Maraqlıdır ki, onların əksəriyyəti içərişəhərlidir.

Bakıda gəmiçiliyin inkişafında 1881-ci ildə açılmış Bakı dənizçilik məktəbinin rolü böyükdür. Bu məktəbin ilk müdavimləri o zamanlar Bakı limanında işləyən yaşılı dənizçilər idi. Onlar vaxtilə losman, bosman, püşgah (kapitan), hətta matros olmuşdular. Dənizə məhəbbət onların çoxunu həmisişəlik mavi sulara bağlamışdı.

Bakıda, içərişəhərdə böyük püşgahlar sülaləsi yetişmişdir. Onların sırasında uzaq səfərlər kapitanları da olmuşdur. Heyf ki, Bakıda gəmiçiliyin tarixi bu günə kimi lazımlıca tədqiq olunub öyrənilməmişdir.

"DƏNİZ"

KEYFIYYƏTƏ DAHA ÇOX FİKİR VERİLİR

Fırtınalar qoynunda bir-birini əvəz edən səfərlər, coş-gun dənizlərin hirsli ləpələri bir gün gəmiləri "taqətdən sa-landa" gəmi tə-miri zavodları-mızın körpüləri-ne yan alırlar. Burada isə sehrli əller mü-rəkkəb mexanizmlər üzərin-de "cərrahiyyə eməliyyatı" aparır. Bu mənada gəmi təmiri həqiqətən donanmanın arxa cəbhəsidir. Dəniz yollarında yük daşınmasının intensivliyi, gəmilərin istismar müddətinin uza-dılması bilavasita təmirin necə təşkil olunmasından asılıdır.

Bu gün əmek ahəngində heç bir fasiləyə yol verməyən zavodları-mız var-güçü ilə işləyir. Gəmi tə-mirçilərimizin do-nanmanın cari və əsaslı təmirində zəngin təcrübəsi kara daha çox gelir. Gəmi-bərələr, tankerlər, quru yük gəmiləri... təmir konveyerində bir-

"DƏNİZ"

YELKƏNLƏR ALTINDA SÜRGÜNLÜK HƏYATI

"Katorqa" deyəndə dərhal gözlərimiz önündə ağır mədən hayatı, məhbusların soyuq və dar lağımlarda küllünglə sükurları qəlpə-qəlpə qopardıqları və arabalarla daşdıqları bir mənzərə canlanır. Əslində 60-70 il əvvəl dünyadan bir çox ölkələrində təhlükeli cinayətkarlar məhz belə yerlərdə sürgünlük həyatı yaşayurdular. Əgər tarixin 500 il bundan əvvəlki səhifəsinə nəzər yetirsək, kriminalla bağlı daha dəhşətli və qorxulu mənzərənin şahidi olarıq.

Gəmilərin "canlı mühərrikləri"

Sallağın viyiltisi ləpələrin ahəngdar və həzin səsini pozdu. Gəminin bortu boyunca bir neçə cərgədə sıxlışaraq oturan, demək olar ki, insanlıq sıfətini itirmiş kişilər qorxudan diksindilər. Onlar dərhal qabar-

ləri sinmayıb ki? Sağamlarının bədənini tərtəmiz qırıldırılar, sonra dəmirçi onları qaynar dəmirlə nişanlayırdı. Bir heyət üçün seçilmişləri qandallayıv və bir-birinə bağlayırdılar. Sonda onlara "həyat və ölüm qaydalarını" oxuyurdular. Olduqca sadə və hər kəsin başa düşə biləcəyi qaydalarda deyilirdi: "Təqsirkarları son nəfəsinədək döyülmək cəzası gözləyir".

"Danişan inventarlar"

Gəminin canlı mühərriklərinin bütün üzvlərini dərhal öz iş yerində topugundan oturacağa zəncirlə bağlayırdılar. Həmin andan məhbuslar gəmi avarının bir hissəsi, daha doğrusu inventari hesab olunurdu. Gəmi üzərkən kapitan öz köməkçisi ilə birlikdə qayığın burnunda dayanır və onun əllerinin hərəkəti ilə sürət artırılıb-azaldılır. Nəzarətçi əlində şallaq bort boyunca gəzir və avarçəkənlərin işini izleyirdi. Hərəkətin ahəngdarlığı həm də böyük barabanların gurultulu səsi ilə təzimlənirdi.

Gəminin sürəti azaldılanda avarçəkənlər bağlandıqları oturacaqda otururdular. Döyüş zamanı qışqıraraq hay-küy salmasınlar deyə, sürgünlərin ağızına ağacdən armudabənzər tixac soxurdular. Bu tixacalar həmişə onların boynundan asılırdı. Bu işlə ayrıca bir matros məşğul olurdu. O, özü şallaq altına düşməsin deyə, komanda verilən kimi, cərgələrin arası ilə qaçaraq "danişan inventarlar" in (bəzən məhkumları belə adlandırırdılar) ağızına şərabla isladılmış bir parça çörək qoyur, sonra tixacları. Bu cür "dopingi" qəbul etməyənələr ciddi cəzalandırılırdı.

O dövrə dəniz mühəribələri qanlı döyüş səhnələri ilə seçilirdi. Avarlı gəmilər düşməni taranla məhv etməyə çalışırdılar.

Belə taranlar nəticəsiz qalanda, gəmilər bortlarını bir-birinə ilişdirirdi. Bundan sonra dəniz piyadalarının savaşı başlanır. Əvvəlcə düşmənlər bir-birinin üstünə daş "yağışı" yağırdırlar. Sonralar topalar meydana gəldi. Gəmilərin taxta gövdəsi yeni silahların zərbəsinə dözmür, qırma səpintisi dənizçilər üçün gözlənilməz problemlər yaradırdı.

Belə döyüşlərdə yaralanan avarçılara tibbi yardım göstərilmirdi. Ağır yaralıları isə döyüşdən sonra sadəcə bortdan kənara atırlılar. Gəmi batanda, məhbuslar da gəmi ilə birlikdə bağlandıqları oturacaqlarda suyun dibinə gedirdi, onları heç kim xilas etmirdi. Bu cür facieli itkilərdən sonra yeni avarçəkənlərə tələbat artırdı. Buna görə də məhkəmələr qatı cinayətkardan tutmuş ta xırda qaçaqmalçılıqla məşğul olanlara kimi, hamisini avarlı gəmilərə sürgün edirdilər. Donanmanın "canlı mühərrik" ehtiyacı çox olanda, hətta heç bir günah sahibi olmayan avaralar da gəmilərə göndərilirdi.

Möcüzələrə sığınan ümid

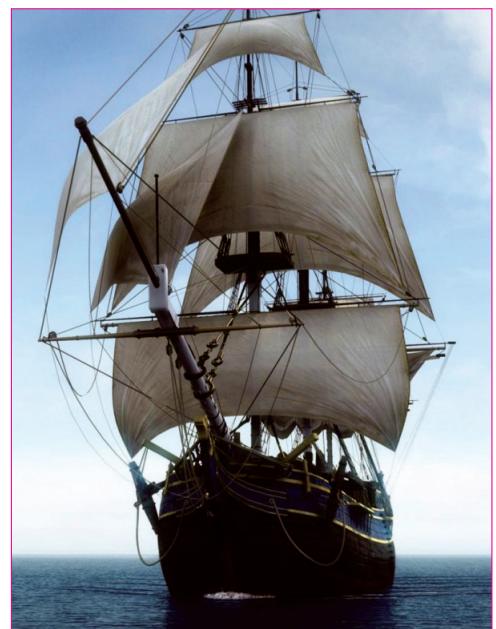
Hər cinayətkar üçün məhkəmə hökmü müəyyən müddətdə oxunurdu. Hərçənd kimin cəza müddəti bir ili keçmirdi, onlar azadlıq kimi yaşamaq ümidiyi itirmidilər. Fəqət, belələri azlıq təşkil edirdi. Çoxları ömürlük katorqaya göndərilirdi. Məsələn, XVI əsrə Fransada hərbi donanmaya dönük protestantlardan çox böyük avarçəkənlər partiyası sürgün edildi. Bunlar məşhur Varfolomey gecəsində katoliklərin doğraya bilmədikləri adamlar idı. Nəzarətçilər onlarla xüsusiət amansız rəftar edirdilər.

Avarçəkənlər komplektləşdirilərkən zabitlər çalışırdılar ki, eyni mənşəli və bir-birini tanıyan cinayətkarlar bir yerdə düşməsinlər. Bu o məqsədə edildi ki, sürgünler bir-birilə dil tapıb qiyam qaldırmasınlar. Çünkü sabaha heç bir ümidi olmayanlar yalnız qiyam qaldırmaqla aradan çıxmış fürsəti qazana bilərdilər. Məsələn, 1521-ci ildə türklər mühəribə etmək üçün venetsiyalıların eskadrası Aralıq dənizinə yola düşərkən heyətin birində

avarlar təzəcə həbs olunmuş cinayətkarlarla tapşırılır. Sən demə, onların arasında eyni dəstədə cinayətlər törətmış bir neçə quldur var imiş. Onlar əlbir olaraq digər avarçəkənləri də öz tərəflərinə çəkir və gizlice zəncirləri kəsirlər. Gəmi dənizə üz tutanda məhbuslar gözlənilmedən hücum keçir və hərbçiləri tərksiləh edərək gəmini ələ keçirirlər. Bundan sonra ta ömürlərinin sonunadək dəniz quldurluğunu məşğul olan cinayətkarlar əllərinə keçən bütün gəmili soyub talayırdılar.

Demək olmaz ki, bütün katorqaçıların ömrü zəncirləndikləri gəminin oturacağında başa çatırıldı. Onların arasında nəinki azadlıq çıxmışı, hətta tarixdə məşhur şəxsiyyət kimi tanınmayı bacaranlar da olub. Məsələn, Misir hökməri, sultan Bəybərəs hələ gənclik illərində hərbi dəniz donanmasına qul kimi satılmışdı. Bir neçə il qandalda avar çəkən Bəybərəs öz fərasət və bacarığı ilə Misir sultanlarının qullarından təşkil edilmiş şəxsi qvardiyasının əsgəri olur və çox keçmir ki, hakimiyyəti ələ keçirir. Sonralar Bəybərəs XII əsrin ortalarında monqolların işgalçı yürüşünü dağdırır və məğlub olunmaz ordanı darmadağın edir.

XVIII əsrin əvvəllərində Rusiyada kendli üşyanının başçısı və ilhamvericisi olan İvan Blotnikov da yelkənlər altında

sürgünlük həyatı yaşayır. Tatarlar tərəfindən əsir götürülen İ. Blotnikov qul kimi türklərə satılıb. Onun bəxti gətirib. Venetsiya-Türkiyə müharibəsində onun zəncirləndiyi gəmi venetsiyalılar tərəfində tutulur. İtalyanlar bütün xristian avarçılara, o cümlədən İ. Blotnikovu azad edirlər...

XVIII əsrin əvvəllərindən başlayaraq, quldurlardan və qullardan yelkənlər gəmilərde avarçı kimi istifadə etmək təcrübəsi tədricən zəifləməyə başlıdı. Həyat göstərdi ki, məhz orduya daha sağlam, şürlü əsgərlər lazımdır. Bununla belə, öz dövranını başa vuran yelkənlər gəmilər tarixinə səhnəsindən çıxana kimi, yəni XVIII əsrin sonlarına qədər ayrı-ayrı ölkələrdə bu ucuz qul əməyindən istifadə etmək adəti qalmaqdır.

"DƏNİZ"

PALTAR BATMAĞIN QƏRSİSİNİ ALIR

Gəmi qəzası nəticəsində paltarda suya düşən adam necə hərəkət etməlidir? Adətən belə hesab edirlər ki, yaş paltar adımı suyun dibinə çəkir. Əs-

lində belə deyil. Paltar uzun müddət adamin suyun üstündə qalmasına kömək edir. Bu halda həm ciyərlərə, həm də paltarın altına hava daxil olur.

Beləliklə, paltarda suya düşərkən bir neçə qaydanı yadda saxlamaq lazımdır:

- paltar adımı suyun altına çəkmir, əksinə, onu suda saxlayır;
- paltar çıxarmazdan əvvəl düşünün ki, o sizi soyuqdan qoruya bilər;
- teləsmeyin! Sürətlə üzmək qüvvəniniz tezliklə tükənməsinə gətirib çıxarıar. Asta sürətlə üzməklə uzun müddət suyun üzündə qala bilərsiniz;

- əlinizi sudan çıxarmayın, "köpeksayağı" üzün. Belə halda xilas olmaq şansı dəfələrlə artır.

Əlbəttə, sizi bütün bunların gerçəklilikinə inandırmaq çətindir. Odur ki, sakit "ev" şəraitində həyatınız üçün risk et-

mədən paltarda üzməyə çalışın. Qiş yun paltarınızı dənizdə yuyun. Sonra bu paltarı geyin və təhlükəsiz dərinlikdə üzün. Onda görəcəksiniz ki, coşub-dاشan dənizin dalğaları ilə təkbətek qaldıqda paltar sizi necə xilas edir.

GƏLİN ƏSƏBLƏŞMƏYƏK

Həkimlərə tez-tez elə adamlar müraciət edirlər ki, sanki onların heç bir yeri ağrımir. Lakin açıq-aşkar hiss edirlər ki, "nəsə var", heç nədən qanları qaralır, dəymə-düşər olurlar, tez yorulurlar, fikirlərini cəmləşdirə bilmirlər, çoxlu səhv'lərə yol verirlər. Həkimin belə adamlı bir neçə dəqiqə söhbət etməsi kifayətdir ki, onun nevrasteniya xəstəliyinə tutulduğunu müəyyən etsin. Bu xəstəlik nevrozun ən çox yayılmış növlərindən biridir. O özünü bıruzə vermədən uzun müddət gizli yaşaya bilir və güclənir.

Əgər adam emosiya gərginliyinin təzyiqi altında qalmaqdə davam edirsə, onun işdə və evdə ardi-arası kəsilmədən həllinə cəhd göstərdiyi psixoloji məsələlər silsiləsinin sonu görünürsə, ona deyirik "əsəblər dözmür". Başqa sözə, müxtəlif əsəb pozğunluqları başlayıb. Bunlar bir tərəfdən xəstəliyin mövcudluğuna, digər tərəfdən isə şəxsin özünü psixo-fizioloji müdafiəyə qalxdığına dəlalət edir.

Əsəb pozğunluğu özünü müxtəlif formada göstərir. Başqası, huşsuzluq, süstlük, tünd-məcazlıq, ürək-damar sisteminde pozğunluqlar-nevrozun tam olmayan əlamətləri bunlardır. Əsəb pozğunluqlarının xarakteri hər bir adamın fərdi xüsusiyyətləri ilə sıx bağlıdır. Məsələn, ağlaya-ağlaya gülmə, ürkükəcmə (isterik pozğunluqlar) hamidən çox bədii təməyülli adamlara, zəhlətökənlək, qarayaxalıq, əlçəkməməklilik isə "təfəkkür" təməyülli adamlara xasdır.

Bu xəstəlik nə qədər ağır keçir-keçsin, bir qayda olaraq müvəqqəti, ötürücü xarakter daşıyır və sağaldıqdan sonra psixikada davamlı izi qalmır. Xəstəliyin müalicəsi üçün həkimlər təkcə dərman tətbiq etməklə kifayətlənmirlər. Onlar həm də ağlaban davranış əsulları göstərməklə xəstəyə kömək edirlər.

Əlbəttə, yaxşı olar ki, körpəlkidən əsəblərin möhkəm ola, hər şey qanını qaraltmaya-

Əgər səndə belə xarakter təribiyə edilməyib, hər hansı yaşda bununla məşğul olmaq gec deyil. Hər şeydən əvvəl dərindən başa düşmək lazımdır ki, həyatımız iri və xırda itkilərsiz, bəd xəbərsiz və kədərsiz qeyri-mümkündür. Həyatda öz qarşına məqsəd qoyarkən yaxşı olar ki, onun həyata keçirilməsi imkanı ilə öz fikrini və əqli imkanlarını ölçüb-biçəsən və tale əngəl tərətdikdə - "badalaq" atıldıqda ona lənət yağırmayanın, nifrət etməyəsən. Öz təlabatına ağılla yanaşan, müvəqqəti nemətlər dalınca düşməyə cəhd göstərməyəsən, peşə, vəzifə, rütbə həsəndən uzaq olasan, yüksək peşə səriştəliliyi, özünü sevdiyin işə həsr etməyi bacaran. Adamlar üçün gərgin işdən möhkəm yapışmaq nevrozun qarşısını almaqda etibarlı köməkdir.

Əgər nevroza tutulmuşsunsa, xeyirxah olun, doğmalarınız və yaxınlarınızla ünsiyətdə nəzkətli olun, onların şəxsiyyətini qiymətləndirməyi

bacarın. Çalışın ki, sizi əhatə edənlərə həddindən ziyanətələblər qoymayasiniz. Əgər hər hansı xəstəliyə tutulmusunussa, həkim məsləhətinə etinəsizliq göstərməyin. Amma sağlamlığınıza da kövrək, tez "sinib-tökülən" bir şey hesab edib, onun üstündə zağ-zağ əsməyin. Öz arzu və istəklerini, ovqatınızı, yuxunuuzu idarə etməyi, istirahəti mənalı keçirməyi öyrənin. Özünüzə məraqlı əyləncə tapın, ölgün ovqatla və qəməgin fikirlə mübarizədə incəsənətin böyük imkanlarını yadda saxlayın. Bu imkanlardan səmərəli istifadə etməyə çalışın. Dostlarla, təbiətlə ünsiyyət nikbinliyin, eyniçiqliğin yol yoldaşdır və psixoloji böhranı aradan qaldırmaga kömək edir. Bir sözə, dolğun həyat ele bir qalaya bənzəyir ki, iztirablar onun divarlarını dağıtmadıqda acizdir.

"DƏNİZ"

QARŞIDAN YAY GƏLİR...

"DƏNİZÇİ" İSTİRAHƏT MƏRKƏZİNDƏ DİNCƏLMƏYƏ DƏYƏR

Qarşidan yay gəlir. Günəşin göydən yerə od əldiyi günlərdə isə könlümzdən ən çox dincəlmək keçir. "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Xaçmaz rayonundakı "Dənizçi" İstirahət Mərkəzində dincəlməyə üstünlük verənlər seçimlərində yanılmayaçqlar. Zümrüd meşələrin, qağayı qanadlı ləpələrin piçiltisi, aləvan çiçəklərin rahiyyəsi onların ruhunu təzələyəcək, ayların yorğunluğunu canlarından çıxarácq.

Müqtədir qəsəbəsində yerləşən, Xəzərin ləpədöyündə qərar tutan "Dənizçi" İstirahət Mərkəzində

yay istirahət mövsümüne hazırlıq tədbirləri başa çatmaq üzrədir. Burada abadlıq işləri görülmüş, evlər, yeməkxana təmir edilmiş, sanitariya-gigiyena tədbirləri həyata keçirilmişdir.

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin işçiləri və onların ailə üzvləri üçün on iki günlük göndərişlərin dəyərinin 50 fai-zini Həmkarlar İttifaqı Komitəsi ödəyəcək.

"DƏNİZ"

ALTI DƏFƏ HƏBSXANADAN QAÇSA DA...

Taleyn özüne qarşı belə, hökmçixaran və ağılı və cəsarəti sayəsində dündüyü vəziyyətdən qalib çıxa bilən macəracı adamlar bütün dövrlərdə olub. Bunlardan biri Pervanə ləqəbi ilə məşhur olan Anri Şaryerdir. O, saxta ittiham üzərə təqsirli bilinrək məhkum olunub və altı dəfəye kimi həbsdən qaçsa da, hər dəfə yenidən həbsxanaya qaytmalı olub.

Anrini 1931-ci ildə Körpe Rolan ləqəbli suteniyoru cəzalandırıldığına görə təqsirkar biliblər. İşin açıq-aşkar şəkildə saxtaladırılmasına baxmayaq, Şaryeri sūrgüne göndəriblər.

Tezliklə Şaryer və onun iki yoldaşı gece vaxtı gözətgilərə hücum edib və qapıları açaraq qaçıblar. Üç ədəd karabinlə silahlanmış dustaqlar artıq bir neçə dəqiqədən sonra sahilə olublular. Onları əvvəlcədən kömək etməyə razılıq vermiş sabiq qoca sür-günç qayıqla sahilədə gözələyib və bir neçə gün kiçik limanda qalandan sonra cüzamlı sürwünsürlərin yaşadığı Goyərçin adasına yollanıblar.

Onlar oradan Britaniya hakim dairələrinin himayədarlığı ilə Trinidadda, sonra isə Hollandiyanın Kurasao adasına gəliblər. Amma polis katəri Kolumbiya sahilləri yaxınlığında açıq dənizdə onların qayığını yaxalayıb. Qaçqınlar onlardan qaça bilməyib və yeniden həbsxanaya düşübələr.

Tezliklə Pervanə və onun yoldaşı Antonio yenidən qaça biliblər. Antonio və Anri bütün polis məntəqələrini keçəndən sonra ayrılbalar.

Şaryer yarımlı hindu tayfasında yaşayıb. O, iki hind qadını ilə evlənib, yerli rəhbər və cadugərlə dostaşlaş. Ancaq hindular arasında yaşadığı heyət Pervanəyə dairidirici görünməye başlayıb və o, getmək qərarına gəlib.

Yola çıxmış Anri tezliklə yenidən polisin elinə keçib və qaçdıqı həbsxanaya qaytarılıb.

Şaryer bir aydan sonra iki yoldaşı ilə bir neçə mühafizəcini pulla ələ alıb. Onlar həbsxanada elektrik enerjisini söndürməli və dustaqları hasara

qədər buraxmalı idilər. Lakin dustaqlar hasarı keçən vaxt təsadüfen səs salıblar və qəddədə iştirak etməyən gözətçilər atəş açıblar. Məhbuslar təlaş içerisinde divardan tullaşın və ciddi siniq xəsərətləri alıblar. Onlar yenidən həbsxanaya qaytmalı olublar.

Ayağının sımasına baxmayaq, Pervanə azadlıq haqqında düşünüb. Bu dəfə o, həbsxana divarlarını partlatmaq qərarına gelib.

Pervanə serjantlardan birinə pul verərək güclü burğu və altı ədəd burğu ucluğu almağı xahiş edib. Növbəti gün isə öz işinə görə yaxşı pul alan serjant dustağın verdiyi tapşırığı yerinə yetirib. Tezliklə Şaryerə dostu Jozef Deqden «hədiyyə» dinamit, detonator və bikfordollar getiriblər.

Dustaqlar ona kömək etmiş, divarda deşik açaraq oraya partlayıcı maddə qoypular. Bir neçə dəqiqədən sonra güclü partlayış bütün məhəlləni silkələyib. Amma divarda yalnız kiçik çatlar əmələ gəlib ki, oradan da xaricə çıxməq mümkün olmayıb.

Tezliklə Pervanəni Qurtuluş adalarından ən kiçiyi, külək və dalgalar üçün ən açıq olan Şeytan adasına köçürüblər. Hesab olundu ki, Şeytan adasından qaçmaq mümkün deyil.

Buna baxmayaqaq, Şaryer və dostu Silven qayadan dənizə tullaşaraq qaça biliblər. Onlar əvvəlcə-

dən hazırlanmış salda adadan xeyli uzaqlaşsalar da, sahilde bataqlığa düşübələr.

Anri cəngəllikkərdə zənci ovçunu görərək onu dustaqlıq cılislərin düşərgəsinə aparmağı tələb edib. Bu yer barede Şaryerə dustaqlanadakı sabiq yoldaşı Çanq danışb. Çanqın qardaşı Kuik-Kuik bu düşərgədə həbsdə olub. Çanq həbsxanadan qaçanlara öz qardaşını azad etmək münqabilində kömək edib.

Məlum olub ki, Kuik-Kuik dəniz yolu ilə qaçmağa hazırlaş, lakin onun yol yoldaşı olmadığı üçün qayığı tək idarə edə bilməyib. Qayıq düzəldənle yaxşı qayıq hazırlamağı, həmçinin onu ərzaq və şirin su ehtiyatı ilə təmin etməyi razılaşdırıran dustaqlar dənizə yola düşmək vaxtını təyin ediblər. Pervanə və Kuik-Kuikdən başqa, dənizə sonuncunun dostu Van Hu da yollanımlı idi. Bir həftədən sonra dustaqlar yola düşübələr. Pervanə Britaniya Hondurasına təref istiqamət götürüb, amma yeddi gündən sonra onlar ingilis patrul gəmisi ile rastlaşıblar. Gəminin kapitani Britaniya Qvianasının paytaxtı Corctauna getməyi emr edib.

Pervanə Kuik-Kuik və Van Hu Corctaunda restoran biznesi ilə meşğul olublar. Amma işlər yaxşı getməyib və Pervanə qonaqpərvər şəhəri tərk etmək qərarına gəlib. Onunla birlikdə Corctaunda sığınacaq almış dörd fransız da dənizə çıxbı.

Müəyyən olunmuş vaxtda onlar qayıqla açıq dənizə çıxıblar. Lakin Venesuela balıqçılıq kəndinə düşən Pervanə və yoldaşları qubernatorun sərəncamına əsasən şəxsiyyəti müəyyən etmək məqsədilə saxlanılıblar.

Qəribə olsa da, Pervanə göndərildikləri Eldoradodakı həbsxanadan qaçmaq fikrinə düşməyib və rəsmi şəkildə azad olunacağı vaxtı gözləyib. Nəhayət, 1944-cü ilin avqustunda coxdan gözlədiyi azadlıqla qovuşub.

Dənizlara gözəllik

Verən gəmilərimiz

Rusca-İngiliscə-Azərbaycanca dənizçilik terminlərinin izahlı lüğəti

(Əvvəli ötən nömrələrimizdə)

Балласт

BALLAST

Некоммерческий груз, принимаемый судном для обеспечения правильной осадки, необходимой остойчивости и дифферента. В качестве балласта грузовое судно принимает морскую воду в свои балластные отсеки. Мелкие суда или яхты в качестве постоянного балласта обычно используют какой-либо груз.

Балластный бонус

BALLAST BONUS

Сумма, возмещение за балластный переход, выплачиваемая фрахтователем судовладельцу фрахта.

При передаче судна в тайм-чартер, в чартере указывается порт передачи и приемки судна. Если порт передачи судна не совпадает с портом погрузки груза фрахтователя или после окончания работы судна в тайм-чартере последний порт выгрузки не соответствует условиям чартера, тогда фрахтователь должен выплатить судовладельцу как балластный бонус люмпсум-компенсацию (за балластный переход из одного порта в другой).

Балластный пробег

IN BALLAST

Переход судна из одного порта в другой порт без груза.

Балтийская биржа по судоходству

BALTIC EXCHANGE

Информационный центр по судоходству, где брокеры и представители фрахтователей могут получать данные о движении грузов и обмениваться доверительной информацией. Здесь обсуждается состояние рынка и формируется фрахтовая политика. Штаб-квартира находится в Лондоне.

Балтийская Торговая и Судоходная Биржа

BALTIC MERCANTILE SHIPPING EXCHANGE

Одна из наиболее популярных фрахтовых организаций, состоящая из высококвалифицированных и компетентных представителей судовладельцев, брокеров и других специалистов в деле фрахтования морских и воздушных судов. Занимается широким кругом вопросов, связанных с торговлей в Балтийском регионе, в том числе международной торговлей пшеницей и ячменем. Штаб-квартира находится в Лондоне.

Балтийский и Международный Морской Совет, BIMCO

BALTIC AND INTERNATIONAL MARITIME COUNCIL, BIMCO

Неправительственная международная организация, созданная в 1905 г. (до 1927 г. - Балтийская и Беломорская морская конференция). Штаб-квартира находится

Ballast

BALLAST

Düzung oturumu, lazımi dayanıqlığı və differenti təmin etmək üçün gəminin qəbul etdiyi qeyri-kommersiya yükü. Ballast qismində yük gəmisi ballast bölmələrinə dəniz suyu götürür. Kiçik gəmilər və ya yaxtalara adətən daimi ballast kimi hər hansı bir yük dən istifadə edir.

Ballast bonusu

BALLAST BONUS

Fraxtedənin gəmi sahibinə ballastla gedisə görə fraxtdan əlavə ödədiyi məbləğ.

Gəmi taym-çarterə verilərkən çarterdə gəminin təhvil verildiyi və qəbul edildiyi limanın adı qeyd olunur. Əgər gəminin təhvil verilmə limanı fraxtedənin yükünün yüksənilidiyi liman ilə üst-üstə düşmürsə və ya gəmi taym-çarterde işini başa vurdudan sonra sonuncu boşaldılma limanı çarterin şərtlərinə uyğun gəlmirsə, onda fraxtedən gəmi sahibinə ballast bonusu kimi lümpsum-kompensasiya (bir limandan digərinə ballastla gedisə görə) ödəməlidir.

Ballastla gedis

IN BALLAST

Gəminin bir limandan digər limana yüksələndişi.

Gəmiçilik üzrə Baltik birjası

BALTIC EXCHANGE

Gəmiçilik üzrə informasiya mərkəzi. Burada brokerlər və fraxtedənlərin nümayəndələri yüklerin hərəkəti barədə məlumat ala və etibarlı informasiya mübadiləsi edə bilərlər. Mərkəzdə bazarın vəziyyəti müzakirə edilir və fraxt siyaseti formalşdırılır. Mənzil-qərargahi London şəhərindədir.

Baltic Ticarət və Gəmiçilik Birjası

BALTIC MERCANTILE SHIPPING EXCHANGE

Dəniz və hava gəmilərinin fraxt edilməsi işində gəmi sahiblərinin, brokerlərin və digər mütəxəssislərin yüksəkxitəslisi və səlahiyyətli nümayəndələrindən ibarət daha populyar fraxt təşkilatlarından biri. Baltik regionunda ticarətə bağlı geniş məsələlər dairəsi, o cümlədən bugda və arpanın beynəlxalq ticarəti ilə məşğul olur. Mənzil-qərargahi Londondadır.

Baltik və Beynəlxalq Dəniz Şurası, BIMCO

BALTIC AND INTERNATIONAL MARITIME COUNCIL, BIMCO

1905-ci ildə yaradılmış beynəlxalq qeyri-hökumət təşkilatı (1927-ci ildə qədər «Baltic və Ağ dəniz» adını daşıyan dəniz konfransı). Mənzil qərargahi Kopenhagendə yerləşir.

KOLUMBUN GƏMİSİ TAPILIB

Məşhur səyyah Xristofor Kolumbun üç gəmisindən biri - "Santa Mariya" 512 ildən sonra Karib dənizində ta-

pilib. Bununla bağlı tədqiqatçıların dedikləri doğru çıxarsa, bu, son illərin ən böyük kəşflərinində biri olacaq.

1492-ci ildə Amerikani keşf etmiş Xristofor Kolumbun səyahəti ilə bağlı uzun illər araşdırımlar aparan tədqiqatçı H. Klifford deyib ki, X. Kolumbun gündəliyində bəhs etdiyi bütün detallar təsdiqini tapıb.

Bu barədə "Assoşieyted Press" məlumat yayıb.

ÖLÜM DƏ AYIRA BİLMƏDİ

Ötən ilin payızında İtaliyanın Lapeduza şəhərinin sahilində batmış qayıda 400 afrikalı miqrant olub. Miqrantların 206-sı xilas edilib, 17 nəfərin cəsədi aşkarlanıb. Qalan miqrantlar itkin düşmüş sayılırdı.

Bu günlərdə Liviyadan paytaxtı Tripoliyən 60 km şərqdə, Əl Qərboli sahilərinə Aralıq dənizinin ləpələri həmin miqrantlardan birinin cəsədini vurub atmışdı. Bundan başqa, qayıqla bağlı sualtı çəkilişlər zamanı batanda bir-birinə sarılmış gənc oğlanla qızın cəsədləri aşkarlanıb.

в Копенгагене. В состав ВГМСО входят судовладельцы, брокеры, агенты, клубы и др. Цели организации - подготовка и пересмотр чартерных проформ, создание типовых форм перевозочных документов, информирование своих членов о тенденциях в торговом судоходстве, организация переговоров между судовладельцами, грузополучателями, фрахтователями и другими заинтересованными лицами, принятие в интересах торгового судоходства таких мер, которые могут оказаться целесообразными. Высший орган ВГМСО - Общее собрание, созываемое раз в 2 года. Финансовые ресурсы организации складываются из взносов ее членов и других поступлений. Совет по документации ВГМСО разработал значительное число чартерных проформ, коносаментов и других документов. Издаются бюллетень и еженедельный циркуляр B1MCO. Организация имеет консультативный статус в Международной морской организации и ЮНКТАД (UNCTAD).

BIMCO-nun tərkibinə gəmi sahibkarları, brokerlər, agentlər, klublar və s. daxildir. Təşkilatın məqsədi çarter proformalarının hazırlanması və onlara yenidən baxılması, daşınma sənədlərinin birtipli formalarının tərtibi, təcərit gəmiçiliyindəki təməyllər barədə öz üzvlərinə məlumatın verilməsi, gəmi sahibkarları, yüksələnlər, fraxtedənlər və digər məşhur şirkətlər arasında danışışların təşkili, təcərit gəmiçiliyinin mənafeyi naməsinə müvafiq tədbirlərin görülməsidir. BIMCO-nun ali orqanı 2 ildə bir dəfə çağırılan ümumi yığıncaqdır. Təşkilatın maliyyə ehtiyatları onun üzvlərinin üzvlük haqlarından və digər mədaxillərdən toplanır. BIMCO-nun sənədlər üzrə Şurası çox sayıda carter proformaları, konosamentlər və digər sənədlər işləyib hazırlanmışdır. BIMCO-nun bülleteni və həftəlik sirküləri nəşr edilir. Təşkilat Beynəlxalq Dəniz Təşkilatında və UNCTAD-da məsləhətçi statusa malikdir.

Baltik boğazları (Danimarka boğazları)

BALTIC STRAITS (DANISH STRAITS)

Система проливов, соединяющая Балтийское и Северное моря, между полуостровами Скандинавским и Ютландия. Включает проливы Бельт Малый, Бельт Большой, Эресунн (Зунд), а также Каттегат и Скагеррак. Балтийские проливы - единственный водный путь, соединяющий Балтийское море с Северным морем и Атлантическим океаном.

Bankrotство

Müflisləşmə

BANKRUPTCY

Отказ юридического лица платить по принятым на себя обязательствам из-за отсутствия средств. Наступление банкротства устанавливается решением суда, которое выносится по заявлению кредитора либо самого должника, после чего кредиторы теряют право на взыскание долгов с банкрота каждый в отдельности. Управление имуществом банкрота и его ликвидация переходит к назначенному судом администратору, который оставшиеся после этого суммы распределяет между кредиторами.

Baratriya

BARRATRY

Преднамеренный ущерб, причиненный судну или грузу капитаном или командой судна, а также другие незаконные их действия, вызвавшие причинение ущерба судовладельцу или грузовладельцу. К баратрии, в частности, относятся: умышленное потопление судна или посадка его на мель; умышленное нарушение портовых правил, влекущее за собой задержание судна; провоз оружия и контрабанды с целью личного обогащения; умышленная девиация без ведома, бунт команды, воровство и др.

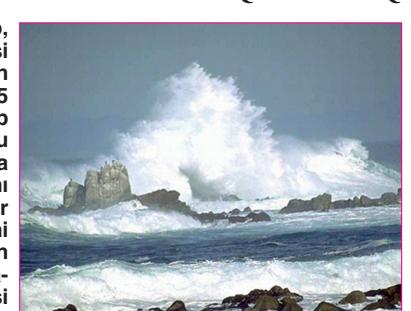
Baratriya

Kapitan və ya gəmi komandası tərəfindən gəmiyə, yükə qəsdən zərərin vurulması, habələ onların gəmi və ya yük sahibinə zərərin vurulmasına gətirib çıxarmış digər qeyri-qanuni hərəkətləri. Xüsusən, baratriyalara aiddir: gəminin qəsdən batırılması və ya onun saya oturdulması; gəminin tutulub saxlanması ilə nöticələnən liman qaydalarının qərəzli pozulması; şəxsi mənfəət əldə etmək məqsədilə silah və qacaqmalın daşınması; qəsdən xəbərsiz deviasiya, komandanın qiyam qaldırması, oğurluq və s.

(Davamı var)

DÜNYA OKEANININ SƏVİYYƏSİ QALXACAQ

Alimlərin fikrincə, buz şelflərinin əriməsi dünya okeanında suyun səviyyəsinin ən azı 3,5 metr qalxmasına səbəb olacaq. Belə nəticəyə bu yaxınlarda Antarktika buz şelfinin tədqiqatını aparmaq istəyən alimlər gəliblər. Artıq tam rəsmi məlumatlara görə, yaxın vaxtlarda dünya okeanında suyun səviyyəsi dörd metrlik göstəriciyə catacaq. Bu isə artıq təhlükə deməkdir.

Xatırladaq ki, buz şelfləri olan Antarktika ərazisinin tədqiqi artıq 40 ildir davam edir və bu gün alimlər Yerin iqlim dəyişikliyindən çiddi problemlərə getirib çıxara bilək təhlükəni müşahide edirlər. Onlar həmçinin bu cür vəziyyətin antropogen amillər və ozon dəliyi ilə əlaqədar ola biləcəyini de istisna etmirərlər.

YARIZƏRAFAT, YARIĞERÇƏK

- ↳ Vaxtin yoxdursa, deməli çox şeyin yoxdur.
- ↳ Heyf deyil kənd. Arabir özünü dağ başına qoyasan.
- ↳ Hətta başın yekəliyi də yekə başlıq etməyə əsas vermir.
- ↳ Ancaq ağılı olmayanlar daha çox başqa şeylərə güvənlirlər.
- ↳ Öz yerisini yeri, amma hər şəyi öz arşınınla ölçmə.
- ↳ Əyri adam əyri otursa da düz danişan deyil.
- ↳ Qulağım çox böyükdür kü? Niye daha çox qulağımı kəsmək istəyirlər!?
- ↳ Orda elə, burda belə danişanlar sonra harda nə danişdiqlarını necə yadda saxlayırlar?
- ↳ Əmel etməyecəksənsə, bari “kişi kimi” söz vermə.
- ↳ Başı hər yerdən çıxan da başını hər yerə salmamalıdır.
- ↳ Keyfimizə soğan doğrayanlar bu qədər Hövsan soğanını hərdan tapırlar?
- ↳ Soğan olacaqsə, nağd istəməm.
- ↳ Hər şeyin təzəsi, kişiliyin köhnəsi.
- ↳ Satqınlıq kiməsə yaraşır?
- ↳ Təklif edərdim. Amma təəssüf ki, çörəyimin duzu yoxdur.
- ↳ Əlinin aşından çıxdan olmuşam. Vay o günə ki, Vəli də aş bişirməsin.
- ↳ Bəzi adamların ayaqlarını qorumaq lazımdır. O ayaqları ki, bir çoxunun başından çox bilir.
- ↳ İt yiyəsini tanımayan yerdə ən azı it saxlamazlar.
- ↳ Deyirəm bəlkə adımı dəyişib Etibar qoyum? Etibar azalıb e...
- ↳ Qurbanlığım olmasa da, bütün naməndləri bir mərdə qurban verərdim.
- ↳ Çox su aparan xəmir həm də çox vaxt aparır.
- ↳ Söz cansız olsa da, danişanda mütləq adamin sözünün canı olmalıdır.
- ↳ İşim deyəsən Allaha qalib axı. Qaralıq otaqda, olmayan qara pişiyi axtarib tapmalıyam. Və

ALABƏZƏK ELANLAR

EHTİYAT İĞİDİN YARAŞIĞIDIR

Dəniz gəzintisi həvəskarlarının nəzərinə! Firtinalı dənizlərdə səyahət çıxarkən özü-nüzlə saman çöpü götürməyi unutmayın. Müşahidələr göstərir ki, suda batanlar ən çox saman çöpündən yapışırlar.

CANIYANAN

İNSAF DA YAXŞI ŞEYDİR

“İnsaf” cəmiyyəti “İnsaf və onun yoxolma səbəbləri” mövzusunda mühazirələr təşkil edir. Bazar alverçiləri, əliyərilər, tamahkarlar, rüşvətxorlar üçün giriş pulsuzdur.

TƏŞKİLAT KOMİTƏSİ

HEC KES OXUMURSA

Heç kəs heç kəsin kitabını oxumadığı üçün kitabxananın həmişəlik bağlandığını bildiririk.

MÜDİRİYYƏT

QONŞUM PİSDİR

Qonşumu dəyişmək istəyirəm. Axşam səkkizdən sonra bu nömrəyə zəng vurun.

MƏMMƏDHƏSƏN

ƏLİ AŞAĞIDIR

Daşdəmirov daş karxanasında işləyərkən çatana çatıb, çatmayana da bir daş atıb. Təzə tanışları vurmaq üçün həmin daşları geri qaytarmanızı xahiş edir.

TANIŞI

PULUNA MİNNƏT

İnstitut, kafedralarda baş yerləri tutmaq üçün müsabiqə elan edir. Necə deyərlər, keçəl halva yeyər, puluna minnət.

SÖZGƏZZİRDƏN

İSTƏYƏNİN BİR ÜZÜ QARA

Özünü ağıl dəryası sayan Dəli Bayraməli ağlini itirib. Onu tapıb sahibinə təhvil verəni böyük məbləğdə mükafat gözləyir.

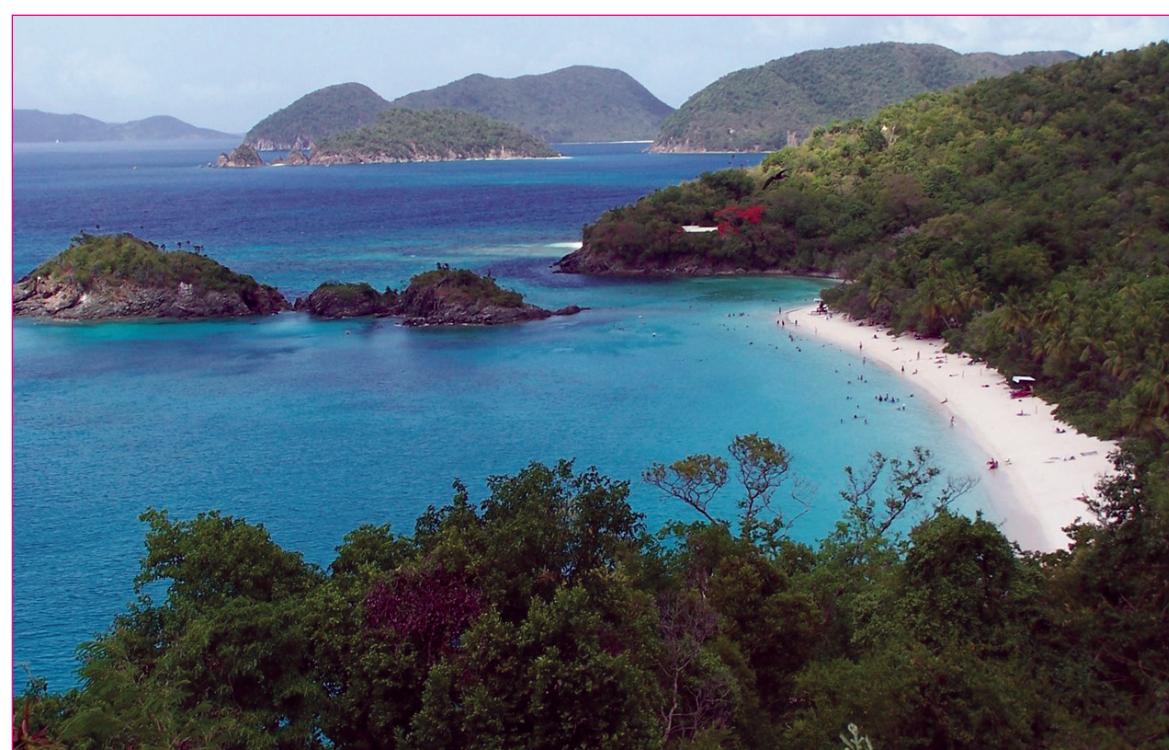
MƏRHƏMƏTCİL

KASIBIN OLANINDAN

Mədəniyyət sarayında ara mahniları ifaçılarının müsabiqəsi keçirilir. Birinci yeri tutana üç badam, ikinci yeri tutana bir badam və bir qoz, üçüncü yeri tutana bir qoz veriləcək.

MÜNSİFLƏR HEYƏTİ

Rasif TAHİROV

BAŞ REDAKTOR
Rasif İman oğlu
TAHİROV

ÜNVANIMIZ:
Bakı şəhəri,
B. Ağayev küçəsi, 117
TELEFONLARIMIZ
Redaktor (050) 670-33-76,
redaktor müavini
(050) 341-26-40
Mətbəə (050) 670-33-76

Qəzetin təsisçisi
“Azərbaycan
Xəzər Dəniz
Gəmiçiliyi” Qapalı
Səhmdar Cəmiyyəti
Şəhərətəpə

“DƏNİZ”İN GÜLÜŞ PAYI

-Mənim gəmim limana bir həftədən sonra gələcək. Otelinizdə yaşamaq neçeyədir?

-Bu dəqiqə hesablaşaram.

-Məgər məbləği əzbər bilmirsiniz?

-Yox, cənubi heç kəs burada belə çox qalmayıb.

***

Rejissor aktrisa:

-Təzə pyesdə qarşınızda günahsız və səriştəsiz qız rolu oynamaq vəzifəsi durur. Bu rolu öhdəsin-dən gəlmək üçün müəyyən həyat təcrübəniz varmı?

***

Həkim xəstədən soruşur:

-Necə yatırsınız?

-Pis. Axşam tez yatır, səhər gec oyanıram. Nəhardan sonra isə nə qədər əlləşsəm də, gözümə yuxu getmir.

***

Ev sahibi qulluqçudan soruşur:

-Arvadım bu axşam bir yerə getməyəcək?

-Bəli, kinoya getməyə hazırlaşır.

-Bilmirsən, mən də onunla gedəcəyəm?

***

-Eşidirsən, kişi, bu gün-lərde bir jurnaldan oxu-dum ki, hardasa Borneo adasında arvad evdəki bütün işləri görür, uşaqları böyüdü, ərinə qulluq edir.

Oğul soruşur:

-Bəs ikinci məsləhətin?

Ata:

-İkinci məsləhətim də odur ki, kişi dostlarınla qə-tiyiyən görüşmə.

Bir sözlə, bütün yüksək onun boynundadır. Və bu cür ar-

vadı 20 dollara satın almaq mümkündür. Dəhşətdir!

-Niyə dəhşətdir?

-Yaxşı arvad baha olur.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin rəhbərliyi və Həmkarlar İttifaqı Komitəsi Audit departamentinin rəisi Vaqif Quliyev

ATASININ

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin rəhbərliyi və Həmkarlar İttifaqı Komitəsi baş mühəndisin müavini Ta-qət Qurbanova

ANASININ

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti Donanmanın Texniki İstismar Departamentinin kollektivi əsaslı təmir üzrə mühəndis Asif Hüseynova, əzizi

ELDAR QAIBXANOVUN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Qəzet “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi”

Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin
Mətbəəsində yığılmış,
səhifələnmiş və
“OL” MMC-də
çap olunmuşdur

Şəhadətnamə 271
Sayı 2000
Sifariş 81